

Nikolaus SCHÖCH

A PERFOLYAMAT MEGSZŰNÉSE, HA A FELEK SEMMIFÉLE PERBELI CSELEKMÉNYT NEM VÉGEZNEK

1. A megszűnés, mint hallgatólagos keresetvisszavonás

A per folyamata (litis instantia) az 1520. k. szerint megszűnik, ha a felek, noha semmi nem akadályozza őket ebben, hat hónapon át semmiféle perbeli cselekményt nem végeznek. A részleges jog a megszűnéshez más határidőt is előírhat (1520.k) Annak a félnek tartós hallgatásáról van szó, aki az eljárásban érdekelt, tehát általában a felperes hallgatásáról. A perfolymat megszűnése (peremptio instantiae), ha első fokon történik, úgy fogható fel mint hallgatólagos keresetvisszavonás, melynek során a felperes részben vagy teljesen lemond keresetének eldöntéséről. A visszavonás a keresetben ill. a viszontkeresetben meghatározott kereset visszavonását jelenti a jogvédelem biztosítása érdekében. A kereset visszavonása nem teszi lehetetlenné annak későbbi, ismételt benyújtását. A felperes a döntésre vonatkozó jogát csak erre az egy esetre adja fel. A fellebbezési eljárásban az első fok megszüntetése a rendes jogi eszközök alkalmazásáról való lemondást jelenti.

Mivel a kereset megszűnése a per folyamatának megszűnését is jelenti csak akkor történhet meg, ha a perfelvétel (litis contestatio) már megtörtént. A megszüntetés jogintézménye, amely elsőként Justinianus császár Properandum Konstitúciójában jelenik meg először, egyrészt a köz javán alapul, hiszen a jogbiztonság megköveteli, hogy az elkezdett pert feleslegesen ne húzzák el, és a per tárgya ne maradjon örökre tisztázatlan, másrészt a peres felek hallgatása miatt, a felek perről való lemondásaként kell értelmeznünk. Járulékos szempontként, a nyilvános érdek a per gyors eldöntését kívánja, megszüntetve ezzel a bírósági szerveket az olyan szükségtelen eljárások lefolytatásától, amelyek továbbvitelében már úgyszemint tudnának eredményt elérni.

2. A hasonló formáktól való elhatárolás

Ellentétben a kereset kifejezett visszavonásával, melynek írásban kell történnie, és a megszüntetésnél az 1524. k. § szerint megkövetelt az ellenérdekű fél legalább hallgatólagos beleegyezése is. Eszerint a perfolymatról való lemondás hagyományos fogalma nem jelent mást, mint a kereset kifejezett visszavonását az idézés után. (cit. 1507. k.) A per megszűnése lehet hallgatólagos, a jog erejénél fogva történő, ilyenkor vélelmezett keresetvisszavonásként fogható fel. A renuntiatio instantiae ellenben aktív előfeltételezése annak, amit az 1520. k. a felek hallgatása miatt meghatároz. A világi perrendtartások pontosabb különbséget tesznek a keresetvisszavonás, és a kereset megszűnése közt. A keresetről való lemondás esetében eljutunk egy az érvényesen hozott perbeli igényekről

való lemondást megerősítő ítélethez: ebben a keresetet kifejezetten elutasítják. A keresetről való lemondás a világi eljárásjogban abban áll, hogy a bíróság előtt tett egyoldalú nyilatkozattal a kereseti igény részben vagy egészében megszűnik. Ez vezet a kereset elutasításához. A kánonjogban nincs olyan lemondást megerősítő ítélet, amely az alperes lemondásán alapul és ebből nyeri azon jogerejét, mellyel a keresetet elutasítja. (vö.: Österreichische Zivilprozessordnung § 394) A hallgatóságos keresetvisszavonás a kánonjogban nem igényel semmiféle hozzájárulást a bíró részéről. A felek önállóságának megszűnése a rendes perfolymatban jelentősebb, mint a kifejezett lemondás a perről. Ezzel ellentétben a per kifejezett kereset-visszavonással való megszüntetéséhez az 1524. k. értelmében a szükséges hozzájárulás megadása a felek vitás eljárásaiban is a bíró saját feladata. Az ő feladata továbbá az igazságot keresni és azokat az igazságtalanságokat elkerülni, amelyek az igazság megtalálásához feltétlenül szükséges bizonyítékokról való lemondás során állnak elő. A jogot nem kellőképpen ismerő alperes érdekében ez egy olyan ítélethez is vezethet amely a pert bezárja és a felperes számára a kártérítést rendezi, amennyiben ez a fél nem saját kifogásával akadályozta meg a keresetvisszavonást. A kifejezett visszavonás szabadon lehetséges a felperes számára, míg az elévülés csak mindkét fél cselekvésének megszűnése esetében áll be, és bármely fél cselekvése lehetetlenné teszi a megszüntést. Az, hogy a kifejezett keresetvisszavonás a felperes oldalára korlátozódik azon alapul, hogy az eljárás az ő kezdeményezésére indult és csak ő vonhatja vissza, amit elkezdett. Az idézés előtt a keresetvisszavonás semmiféle beleegyezéshez nem kötött. A lemondás csak olyan perbeli események esetén megengedett, amelyeket a bíró az érintett felek kérésére végez, de nem azokban az eljárási cselekményekben, amelyeket a bíró hivatalból végez. Ahogy a felperes, úgy az alperes is lemondhat a perbeli cselekményekről. A perbeli cselekményekről való lemondás hagyományos fogalma mögött nem rejlik más, mint az idézés megtörténte utáni kifejezett keresetvisszavonás (cit. 1507. 1 §) (renuntiatio instantiae). Ez aktív elővételezése annak, ami az 1520. k. szerint a felperes hallgatása alapján beáll. Azonkívül a perfolymat megszűnését meg kell különböztetnünk a perfolymat megszakításától (suspensio instatiae). A megszakítás az egyik fél halála esetén történik (1518.k.), illetve a gyám vagy gondnok hivatalának elvesztése vagy megbízásának megvonása (1519. k.) esetén. Mindez tehát a jog erejénél fogva következik be az egyik fél érdekének védelmében. A megszakítást ill. az megszüntést meg kell különböztetni az eljárás tényleges nyugvásától, ami akkor következik be, ha a bíróság nem cselekszik, vagy abban az esetben is ha az eljárás folytatása egy a peres fél által benyújtandó beadványtól függ, és a fél ilyen beadványt nem terjesztett elő. A tényleges nyugvás nem érinti az ezidőben történt percselekmények és felek által végzett cselekmények érvényességét. A világi perrendtartások az eljárás olyan nyugvását is ismerik, amelyek a felek megegyezéséből vagy késlekedéséből erednek. Minden jogrendben nyugszik az eljárás a bírósági szünetekben. A kereset visszavonásával szemben, ezekben az esetekben nem szűnik meg a perfolymat. A perfolymatot megszüntető jogvesztés eléréséhez egy olyan intézkedésre van szükség, amely a felperesi igényt

úgy teszi tárgyalanná, hogy az igényt többé egyáltalán ne lehessen keresztülvinni. Ilyen intézkedés az eljárás megszűnéséhez nem szükséges.

3. Az eljárás megszűnésének hatásai (*litis instantia*)

A megszűnéssel befejeződik a perfollyamat. Perfollyamat alatt az idézéstől a végső ítéletig tartó jogi cselekményeket értjük. Ausztriában a perfollyamatot *Streithängigkeit*-nek nevezik, az idézés kikézésítésével kezdődik (1512. k. 5) és a záró bírósági döntés formális jogerőre emelkedésével végződik, amely közvetlenül anyagi jogerejű hatásúvá válik, vagy végződhet hallgatóságos vagy kifejezett keresetvisszavonás általi ítélet nélküli perbefejezéssel, vagy az ügy elintézésével. Ez a perfollyamatot szünteti meg, de nem a keresetet, amelyet ugyanilyen pertárggyal ismételtelen be lehet nyújtani. A bíróság illetékessége a megszűnést okozó körülményeket már nem veszi figyelembe (1512. k., 2). Az osztrák polgári perrendtartás szerint a kinyilvánított vagy a jogszabályon alapuló keresetvisszavonás nem változtat a perfollyamaton, amelynek végét az 152. k. kifejezetten meghatározza. A megszűnés által minden peres akta, amely a per formalitásához tartozik hatályát veszti, azok azonban nem, amelyek a tényeket rögzítik. Ezeknek az aktáknak ugyanis a következő fokon is érvényük van abban az esetben, ha ugyanazon személyekről és ugyanazon pertárggyról van szó. Egy olyan jövőbeni perben, melyben egy harmadik személy szerepel, vagy ugyanazon felek közt, de egy másik pertárggyról van szó, ill. akkor, ha a házassági semmisségi per helyett birtokkereset jelenik meg, ezek az akták, mint nyilvános egyházi dokumentumok, melyeket hivatalos személyek a hivataluk gyakorlása során állítottak ki, továbbra is érvényesek. A személyek állapotáról szóló perekben az újrafelvétel kérelme, amelyet az első és másodfokon hozott ítélet végrehajthatatlansága esetén *nova causae* propositionak, hanem *reassumptio causae*-nek neveznek, mindig lehetséges. Ezáltal ugyanez a kereset ismét benyújtható, mivel a személyek állapotáról szóló ügyekben nincs megszüntető határidő. A költségi következmények kivételével a megszűnés hatásai pontosan megfelelnek a perfollyamatról való lemondásnak (*renuntiatio causae*). A megszűnés hatásai azonban nem személyfüggők, tehát kiskorúakat vagy szellemi fogyatékosokat sem védik hacsak számukra egy perbeli képviselőt, gondnokot, vagy ápolót nem neveznek ki. Egyéb esetben a megszűnési határidők múlása szünetel.

4. A megszűnés beállta

A megszűnés a jog erejénél fogva akkor áll be (1521.k.), ha nem közvetlenül a felek hallgatnak, hanem képviselőik, kurátoraik, vagy prokurátoraik. A felek számára megmarad a lehetőség arra, hogy ezektől kártérítést követeljenek. Bár a perfollyamat megszűnése az 1520. k. szerint magánál a jognál fogva áll be, a bírónak mégis hivatalánál fogva meg kell ezt állapítania, mindenféle egyéb kérelem nélkül. A megszűnésnek nem konstitutív, hanem tisztán deklaratív karaktere van, melynek következtében hatásai akkor állnak be, ha a bíró ezt határozatban kimondja. Kifejezetten a felperes által benyújtott keresetvisszavonási

kérelem, amelyet néhány jogértelmező az eltérő világi jogi terminológia miatt a lemondás szóval fordít, érvénytelen, ha ebbe a bíró nem egyezett bele. A hallgatólagos keresetvisszavonás kétség kívül érvényes akkor is, ha maga a bíró a megszűnést nem jelentette ki. A Római Rotához írt 65. Art. a Peculiaris normák (vö. 1402. k.) kifejezetten szólnak a megszűnésnek a jog erejénél fogva történő kinyilvánításáról. Ahhoz, hogy a megszűnési határozat ne lépjen hatályba abban az esetben, ha a felek törvényesen akadályoztatva vannak, ajánlatos a feleket is meghallgatni. Ezt Wernz-Vidal és Torquebiau azonban nem tartják kötelezőnek. Egy ilyen kérés mindenestre azért is ajánlato, hogy a feleknek megadjuk a lehetőséget, hogy esetleges akadályoztatásukat jelezzék. A perfolymat megszűnését követő ítélethirdetés kétségtelenül semmis. Az CIC 1917 1736. k. különböző megszűnési határidőket írt elő. Az első fok számára két évet, a másodfok számára pedig egyet. Az új kódex 1520. k. ellenben hat hónapos egységes határidőt ír elő mindkét fok számára, ugyanakkor a részleges jog esetlegesen ettől eltérő határidőket is megszabhat. A 161. k. 1977-es tervezetére vonatkozóan, amely az 1917-es CIC 1736-os kánonjával szemben a határidőket megfelezte, de még mindig különféle határidőket helyezett kilátásba, kifejeződött egy még rövidebb megszűnési határidő utáni igény. A tanácsadók elfogadták ezt a kívánást, és egységesítették a megszűnés határidejét hat hónapra az első és másodfokú bíróságok esetében is. Hasznos időről van szó (tempus utile), mint ahogy a „nullo obstante impedimento” fenntartásból ez következik. Ebből két dologra következtethetünk, egyrészt arra, hogy a felperesnek tudnia kell arról, hogy cselekednie kell, és hogy telik az idő, másrészt meg kell lennie a lehetőségnek arra, hogy ténylegesen cselekedni tudjon.

A perfolymat megszűnése (1520. k.) a következő okok miatt szorosán értelmezendő:

A) ezáltal a felek jogai korlátozódnak, különösen az a joguk, hogy a pert az ítéletig folytassák. Az 1520. kánont a 18. k. szerint nem lehet kiterjesztőleg értelmezni, mivel az a felek szabadságát lehatárolja abban a tekintetben, hogy perceselexményeiket tetszőleg időpontra helyezték;

B) az 1520. k. szó szerinti értelmezésében az akadály akkor is, ha nem nyomós, elégséges ahhoz, hogy a perfolymat megszűnését kizárja, még ha minden egyéb perceselexmény hiányzik is;

C) amiatt az ok miatt, amelyre a kánonjogi előírás épül, amely nem más, mint a hallgatólagos keresetvisszavonás jogvéelme (renuntiatio instantiae).

5. A megszűnés megakadályozása az egyik fél cselexkéve által

Percselexmény alatt értünk minden közvetlen vagy közvetett pert alakító tevékenységet, akár a bíróság, akár a felek részéről, melynek feltételeit és hatását a perjog szabályozza. Ehhez tartozik minden olyan, a bíróság hatáskörébe tartozó megbízás, amely a kivonatok és leiratok továbbítására, a perbeli képviselő vagy ügyvéd megbízására, bizonyítékok beterjesztésére, leiratokra és a kötelékvédő észrevételeire vonatkozik stb. és ezzel együtt ide tartozik minden tevékenység, amely a jogvita megalapozását, továbbvitelét és elintézését szolgálja.

Egy konkrét esetben az 1965. július 24-ei Rotai határozat közlését, amely 1965. október 7-én következett be, a bíró által végzett perbeli cselekménynek tekintették, ellenben az 1965. december 4-ei előljárói leirat, amely előírta egy tanú 1965. július 24-ei kihallgatási jegyzőkönyvének csatolását, nem mint per-cselekmény, hanem mint közigazgatási cselekmény jelent meg. A bírók ezért úgy döntöttek, hogy a perfolymat megszűnése beállt, mert a felek 1965. október 7-én történt utolsó cselekvése óta már több mint egy év eltelt. Mivel a perbezárás megtörtént, új bizonyítékokat már nem lehet előterjeszteni, hacsak a felek előtte az Apostoli Signatura bíróságától a korábbi állapotba való visszahelyezés engedélyezését meg nem kapták, amely azért szükséges, mert ebben a konkrét esetben már nem egy személyek állapotáról folyó eljárásról van szó, mely az újrafelvételt lehetővé tenné.

A Római Rota coram Bejan perében a felperes patrónusa a Roberti-féle 1736-os CIC 1917 kánon értelmezésére hivatkozva állította, hogy olyan perbeli cselekményeknek, amelyek megakadályozzák az megszűnést, nemcsak a felek cselekményei számítanak, hanem a bírói cselekvések is, mint például a bizonyítékgyűjtés, a döntések, közvetítések stb. A bírói kollégium elismerte ezt az álláspontot. Jelenleg az újabb Rotai dekrétumok coram Serrano és coram Pompedda, illetve számtalan szerző az új 1520-as k. szerinti szabályozás miatt, tarthatatlannak tartja ezt a nézőpontot. Ezek szerint kizárólagosan a felek tétlenségén van a hangsúly. Ugyanígy a kötelékvédő ill. az ügyvéd cselekményei sem hatnak a megszűnésre, hacsak ezek kivételes esetben nem mint felperesek lépnek fel. Az egyik fél részéről végzett érvénytelen, vagy a bíró által elutasított cselekmény is elégséges lehet ahhoz, hogy az eljárás megszűnését megakadályozza. A felek cselekményeinek lehatárolása megfelel a rendes eljárás természetének, amelyhez a házassági per is tartozik. Nem érvényes az a hivatalos maxima, mely szerint hivatalból le kell vezetetni és feltétlenül végig kell folytatni az eljárást. Ez a hivatalos maxima a perjogban érvényes, ahol az eljárás bevezetése (vádely) az egyházi ügyész feladata, akinek, mint a beadvány benyújtójának, törvényes kötelessége a keresetek felterjesztése, ha a megyéspüspök megbízza ezzel. A büntető eljárásban a hallgatóságos keresetvisszavonáshoz minden esetben szükség van az alperes beleegyezésére, amennyiben a perben részt vesz (1724. k. §2). Magától megszűnik a kereset, ha a vétlenség bebizonyosodik, a perfolymat azonban nem szűnhet meg, mivel az alperesnek joga, a bírónak pedig kötelessége a pert a végéig, az ártatlanság kimondásáig folytatni (1726 k.). A rendes peres eljárás során, s ezzel együtt a házassági perben is érvényes a polgári perben is gyakori diszpozíció ti. az eljárást csak a felek kezdeményezhetik. Fennáll a kezdeményezési lehetőség egyházi ügyész általi lehatárolása is az 1674. k. 2. bekezdés szerint, aki ebben az esetben mint peres fél lép fel a közérdeket képviselve és a kötelékvédővel áll szemben. A felek még a jogvita folyamán kibéküléssel, kifejezett vagy hallgatóságos keresetvisszavonással rendelkezhetnek alapvető igényeik fölött. A bíróság ezen túlmenően a felek kérelméhez kötött. A bizonyítékok előterjesztésére vonatkozóan a peres eljárásban, ellentétben a büntető eljárással, érvényes a szabad tárgyalási alapelv (peres fél maximának is nevezik).

A felekre van bízva, hogy állításait bizonyítékokkal támasszák alá, de mindez nem zárja ki a bíró által elrendelt bizonyítékgyűjtést. A bíró hivatalánál fogva szakértői jóváhagyást igényelhet. A házassági perben a kötelékvédő a felek által elő nem állított, az igazság megelézéséhez mégis szükséges járulékos bizonyítékokat gyakran maga szerzi be. A rendes kánoni per természetéhez, ezzel együtt a házassági per természetéhez is közel áll, hogy az megszűnés kizárólag a felek hallgatásán alapuljon, nem pedig a bírónak vagy a közjavát képviselő szervnek, mint például a kötelékvédőnek, vagy ügyésznek tevékenységén múljon. A büntető eljárásban, amelyben inkvizíciós maxima érvényes, a perfolymat megszűnése hallgatólagos keresetvisszavonással nem lehetséges.

Az 1724. k. 1. § szerint az egyházi ügyész oldaláról csak kifejezett keresetvisszavonás (*renuntiatio instatiae*) lehetséges. A pertől való elállás érvényességéhez szükséges, hogy az alperes elfogadja ezt, hacsak nem nyilvánították távol maradottnak. Végül is a perfolymat megszűnését, amely a felek hallgatásának a törvény által meghatározott szankciója, nem a bíróság vagy munkatársai azon hanyagsága ellen hozták, amelyről az 1457. kánonban leírt fegyelmi szabályokban szó van. Ezen oknál fogva a percselekmény bírósági szervezet részéről való megszüntetése, mely megakadályozza a felek cselekvését nem vezethet megszűnéshez. A fél cselekvése, amely a megszűnési határidőn belül következik be, attól függetlenül akadályozza meg a megszűnést, hogy a szembenálló felet erről tájékoztatták-e. Az eljárás folytatására vonatkozó esetleges kifogást el kell utasítanunk. A Rota mindenképp ügyel arra, hogy az egyik fél cselekedetei beláthatók legyenek az ellenérdekű fél számára is. Ennek nem kifejezett közléssel kell történnie, hanem az előljáró által elrendelt perakták hozzácsonatolása által ugyanúgy lehetséges. A másik félnek kötelessége betekinteni az aktákba mielőtt kifogásait előterjesztené. Más esetben a kifogást ha a perfolymat már közben megszűnt, el kell utasítania a bírói kollégium előljárójának. Lüdicke említést tesz az 1985-ben a Gregorianán tartott ülésen Gordon által felhozott esetről: „Egy házassági semmisségi eljárásban a bíró a felek kihallgatása után nem hallgat meg tanúkat. Vajon elévül-e a perfolymat? Hiszen a felperes vétlen.” Amennyiben a peres eljárás lépései a perfelvétel elrendeléséig 1677. k. 4. §-nak megfelelően jogszerűen történtek és a felek hat hónapja semmilyen percselekvést nem végeztek, akkor Gordon válasza szerint az 1520. k. alapján elévül a perfolymat. Nézetét a következőképpen indokolta meg: „*Neglegentia iudicis non iustificat inactivitatem partium ... nam si instructor negligenter munus suum, pars actrix debet instare ut instructor agat; et quidem primo coram ipso instructore, dein coram Collegio iudicum, tunc coram Episcopo cuius est tribunal. In fine debet facere recursum ad Signaturam Apostolicam petens ab ea ut, si casus ferat, causam in aliud tribunal efficacius transferat*”

Helyesen utal arra Lüdicke, hogy ez a felfogás tarthatatlan. Kizárólag csak akkor fogadhatnánk el, hogyha a felek maximája tiszta formában adott lenne. Ez nem adott sem a kánoni perjogban, sem a polgári perben. A bíró ugyanis a fennálló esetben megsértette a bizonyíték felvételi és tájékoztatási kötelezettségét, mely a felekre vonatkozó maxima keménységét enyhíti. A megszűnés sosem szolgálhat a bírót hivatali kötelességei közben ért sérelmei megbosszulására,

hanem mint szankció a felek tétlensége ellen irányul, akiket arra kell kényszeríteni, hogy vagy végigvigyék a kersetet, vagy kifejezetten vonják vissza, mivel más esetben vélelmeznünk kell a hallgatólagos keresetvisszavonást, hogy a jogi per ne tartson örökké „ne lites fiant inmortales”, ahogy egy középkori jogi közmondás tartja. Az említett esetben nem a felek cselekedtek a kötelességük ellen, hanem a bíró.

6. A feleket akadályozó okok

A megszűnés a feltételezett hallgatólagos keresetvisszavonáson alapul, illetve fellebbezési fokon a fokról való valószínűsített lemondáson, amely nem történik meg, ha az a fél, aki az eljárás folytatásában érdekelt törvényes módon akadályoztatott a percselekmény megvalósításában. Az idézés előtt a felek oldaláról teljesítendő kötelezettségek a perfolymat előfeltételei, s ez konkrétan a bizonyítási kötelezettséget jelenti abban az esetben, ha más perbeli cselekményt nem írtak elő az eljárás folytatásához. Maguknak a feleknek kell nyilatkozni és bizonyítani az akadályoztatottságukat. Capello joggal javasolja ezért, hogy a bírónak a határozat általi megszüntetést közölnie kell abból célból, hogy a felek az akadályoztatás okait felhozva a határozat ellen folyamodjanak, és ezáltal a per folytatását lehetővé tegyék. A fok megszűnésének kérdését közbeszóló ítélettel vagy határozattal kell eldönteni, ha álláspontjaikat (memorialia) a köztes eljárásban a felek ill. képviselőik, vagy a kötelékvédők és ügyészek előterjesztették.

7. A fellebbezési fok megszűnése

A fellebbezés felterjeszhető, ha az ítélet rendelkező részét nyilvánosságra hozták, akkor is, ha a megokolás még hiányzik. A hasznos idő az ítélet notifikálásával kezdődik. Az a fél, amelyik az ítéletet önmaga számára hátrányosnak érzi, az ítélet nyilvánosságra hozatalától számított 15 napon belül (1630 §1), ill. a Római Rotához 20 napon belül (Art 104 §1) ahhoz a bíróhoz fordulhat, aki az ítéletet hozta (a quo..) A félnek ezek után egy hónapon belül (1633. k.) ahhoz a bírósághoz (ad quem) kell fordulnia amelyhez a fellebbezés irányul, és a fellebbezési okokat elő kell terjeszteni. Mindezek által a fok megszűnéséhez vezet, ha a fellebbező fél a peralapítás után 6 hónapon vagy egy éven belül nem folytat perbeli tevékenységet. Más esetben a fellebbezés rendes jogintézménye elvész, megszűnik. Az ügy ennek megfelelően az első fokú ítéletben 1641. k. 2. § szerint rendes eszközökkel megtámadhatatlan. Egyedül csak a semmisség kimondása és az előző állapotba való visszahelyezés, ill. a személyek állapotáról folyó ügyekben a rendkívüli jogeszközök adnak lehetőséget a perújrafelvétel kérésére (reassumptio causae). A Római Rota személyi állapotról folyó eljárásban még a határidő letelte után is jóváhagyhatja a fellebbezést, habár ez jogtechnikailag újrafelvételt jelent. A Rota ítélezési gyakorlatában a perfolymat fellebbezési fokon való megszüntetését „desertatio appellationis”-nak nevezik (vö.: Normae art. 104, § 2, és 1635. k.) Ugyanezt a kifejezést alkalmazzák, ha a fél fellebbezésében a feljebbviteli bíróságnál az ítélet egy példányának át nem kül-

désével és a fellebbezés meg nem okolásával egy hónapon belül a fellebbviteli fokon nem folytatja a pert. (1633-1634. k.) A fellebbezés megokolása a rotai ítélet elleni fellebbezésnél a személyek állapotáról szóló ügyekben elmaradhat. (Art. 105).

Gyakran előfordul a Rotánál a fellebbezésről való hallgatólagos lemondás, az előírt perbeli képviselő meghatalmazásának elmaradása miatt (a Rotánál ezt patrónusnak nevezik, Normae Art 53. §2)

8. Perújrafelvétel a megszűnés után

A kereset visszavonásának következménye, hogy azt mint meg nem történetet kell tekinteni, azonban a visszavont kereset mindig ismételtlen beadható. Ez polgári perben csak annyiban érvényes, amennyiben a visszavonásánál nem mondtak le az egész létrejött igényről. Mivel a megszűnésnél nem a polgárjogi értelemben vett lemondásról van szó, hanem egyedül csak a kereset visszavonásáról, ezért egy megszűnt eljárást egy új kereset ismét folyamatba tud léptetni, mint a Pápai Törvénytárgyozó Tanács egy responsumából ez kiderül. Továbbá a perfolymat megszűnése azt jelenti, hogy az ezzel összekapcsolódott hatások megszűnnek (1512. k.). A hatályos jog ebben megegyezik a korábbival. Flatten helyesen figyelmeztet bennünket a visszaélés veszélyére, amely a felperes azon lehetőségéből fakad, hogy az eljárást megszüntetheti és egy, az 1673. k. szerint más illetékességgel rendelkező új bíróságnál keresetét ismételtlen benyújthatja, ha az neki kedvezőbb kilátásokat ígér. Flatten ellenvéleménye, mely szerint ez az ára az általánosan érvényes illetékesség megválasztási szabadságnak, megállja a helyét. Nem érthetünk egyet Lüdicke megállapításával, miszerint a visszaélés gyakorlatilag kizárható, mert a felperes bizonyítási kötelezettségének elmulasztásával a perfolymat megszűnését okozza. A bizonyítási kötelezettség teljesítése előtt a bíróság „irányvonaláról” alig tudhatunk többet, mint a kereset megszüntetése esetében. Erről ugyanis vagy az ügyvédtől szerez információt a fél a peralapítás után, vagy a per bevezető szakasza alatt a bírósági személyzet munkájában tapasztal különleges lassúságot, hanyagságot és pontatlanságot.

A személyek állapotáról folyó perekben az akták hatóság általi továbbítása hivatalból történik az 1682. k. 2. előírása alapján. A fellebbezésről való lemondás csak a rendes eljárásban a perfelvétel után lehetséges. Nem történhet mindez rövidített eljárásban, mivel ebben a hivatalos maxima és nem a felek maximája érvényesül. A bírónak a pert hivatalból másodfokig folytatniuk kell, anélkül, hogy ezt a felek indítványban kérnék, hiszen úgysem hozható már fel semmilyen más bizonyíték. A rendes eljárásban lemondanak a fellebbezésről, így egy negatív ítélet éppúgy kizárja az új házasságot, mint egy helybenhagyó, mivel ez utóbbi sem végrehajtható (1684. k. 1. §). Mindenesetre az eljárást annál a bíróságnál, amelynél a fok megszűnt, vagy egy másik kompetens fellebbviteli bíróságnál újra lehet kezdeni.

Az eljárás újrafelvételére benyújtott kérvény esetén kétségtelen, hogy a jognál fogva meghatározott határidők szorosan értelmezve nem évülnek el azelőtt, mielőtt a perújrafelvétel ténylegesen megtörténik. Nem történhet sem peremptio sem desertio. Ezt csak a perújrafelvétel engedélyezésénél lehetséges, és ott is

csak akkor, ha a perfelvételt a perfolymat elindításával újra megkezdik, mivel egyrészt hiányzik a perfelvétel, másrészt nem történik igazi fellebbezés. Abban az esetben, ha a perújrafelvételt kérő fél akadályoztatva van oly módon, hogy az a per folytatását lehetetlenné teszi, a folytatáshoz az akadály elhárulása után nincs szükség újabb kérelemre. Egyéb esetben új kérelmet kell benyújtani, amely a személyek állapotáról szóló ügyekben az 1644. k. 1 §-ban előírt okok alapján lehetséges.